

Celo leto 120 din. Inzerati ali oznanila se
sračunajo po dogovoru; pri večkratnem
inzeriranju primeren popust. Upravišтво
sprejema naročnino, inzerate in reklamacije.

Telefon Interurban št. 113.

31. števil.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Maribor, dne 15. novembra 1922.

Letnik XIV.

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravišтво je v Mariboru.
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12 ure.

Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine proste.

Telefon Interurban št. 113.

In to naj bo parlament!

Dobro sliko moralne kvalifikacije beograjskih oblastnikov so podali prizori in dogodki na ponedeljkovi seji zakonodajnega odbora. Razpravljalo se je o uradniškem zakonu in pri drugem členu tega zakona, ki govori o narodnosti, se je razvila živahna in končno burna debata.

Vlada je predlagala, naj se naša narodnost nazivlje srbsko-hrvatsko-slovenska. Poslanec Angjelič (Davidovičev pristaš) pa je predlagal, naj se mesto tega ime nujne jugoslovanska narodnost. Proti predlogu poslanca Angjeliča je vstal minister za izenačenje zakonov Trifkovič, ki je izjavil, da vlada vztraja pri svojem predlogu ter da bo iz tega napravila vprašanje. Ker pa je videl, da bo vladni predlog najbrž odbit, je predlagal, da se razprava o tem odgodi. Predsednik je odredil glasovanje, pri katerem je vladni predlog dobil 14 glasov, proti pa je bilo tudi 14 glasov. S tem je vladni predlog propadel. To je vzbudilo pri radikalnih in Pribečevičevih pristasih veliko ogorčenje. Trifkovič je bil ves iz sebe. Z opozicijo so glasovali tudi nekateri pristasi Davidoviča, kakor Angjelič in Agatonovič. Značilno je, da je celo Pribečevičev hrvatski pristaš Wilder glasoval proti vladi. Ko je videl, da je doživela vlada poraz, je ušel skozi vrata. Trifkovič je razburjeno dokazoval Davidoviču, da je njegovo postopanje nelojalno, ko rusi vlado ravno v trenutku, ko delegati radikalnega in demokratskega kluba razpravljajo o programu dela koalicije. Med njegovim govorjenjem je opozicija glasno delala medklince.

Potem je pobijal ministra še neki poslanec Davidovičeve skupine, minister je oporekal, od vseh strani so padali medklince in tako je nastal pravi poulični trušč. Vladni ljudje so vedno hujše vpili proti opozicijskemu in izzzvan od teh izrednikov je vstal dr. Šimrak ter s prstom pokazal na poslanca Pečanca:

«Glejte ga! On je, ki je v soboto ponoči (v tajni seji o voj. 800 milijonskem kreditu) rekel, da je vse nas treba pobesiti! On je smederevski atentator! Musliman dr. Spaho in Hrasnica sta prišla na te besede klicati Pečancu: «Ubojica! Zločinec! Ali se pripravlja v Smederevu vešala? Vendar Vam to ni pomagalo!»

V splošni razburjenosti zakliče poslanec Pečanc: «Da, rekel sem, da bi Vas bilo treba pobesiti, posebno pa dr. Spaho in Kurbegoviča.»

Po teh besedah je v dvorani nastal strašen vihar. Pečancu so klicali poslanci: Zločinec! Krvnik! itd.

Radikalci so stali strnjeni v svojem kotu vsi bleđi. Opažalo se je, da je izjava poslanca Pečanca na nje zelo neugodno vplivala.

Ko se je vihra nekoliko poglela, je poslanec Čeda Kostić predlagal, naj se razprava o 2. členu zakona odgodi. Obenem pa je očital poslancu Magoroviču (demokrat), ki je kot predsednik vodil sejo, da je nelojalno postopal.

Podpredsed. Magorovič nato začne z vso silo tolči po predsedniškem pultu in klicati: «Jaz se ne dam od nikogar tororizirati. Jaz delam po zakonu in dajem predlog posl. Angjeliča na glasovanje.»

Pred glasovanjem je prišlo do novega prepira vsled radikalne nakane, da se izloči od glasovanja član opozicije poslanec Alič od dr. Spahove muslimanske skupine. Od vladne muslimanske skupine ni bilo nobene zastopnika, ker se je tudi poslanec Korkut zbal odgovornosti ter jo popihal. Zato je Spahova skupina zahtevala, da sme Alič glasovati. Proti tej zahtevi so vstali radikalci. Dva njihova govornika sta izjavljala, da se muslimani cepijo v dve skupini. Ne gre, da bi manjšajočega člana ene skupine nadomeščal namestnik druge skupine. Dr. Šimrak pa, da so bili muslimanski člani zakonodajnega odbora izvoljeni na skupni muslimanski listi tedaj, ko so muslimani bili še nerazdeljeni. V skupščini so se izvolili člani in namestniki po listah. Pozneje so se muslimani razcepili. Iz tega pa ne sledi, da bi Alič, ki je bil izvoljen na isti listi kot Korkut, ne mogel nadomeščati Korkuta. Radikalci so nato zagnali hrup ter odšli iz dvorane. Opozicija se jim je smejala. Poslanec Barič se je pri vratih zabaval z vsakim odhajajočim radikalom ter jim želel srečno pot. Aliču je bilo priznano, da sme glasovati. Toda radikalci so svoj exodus izkoristili ter alarmirali svoje odsotne člane. Tako se je zgodilo, da je pri glasovanju dobil Angjeličev predlog 14 glasov, proti pa je bilo 15 glasov.

Pod vtisom teh nakan proti muslimanski opoziciji se je še isti dan začelo po Beogradu govoriti, kaj vse kujejo oblastniki proti muslimanskim državljanom. — Stvar je zelo senzacionalna ter vredna znanih beograjskih politikov, ki imajo že od nekdanj zarote, intrige, podtikovanja in prevare za gibala svojih političnih sanj.

Začetkom oktobra se je v Smederevu vršil sestanek, na katerega so bili povabljeni tudi nekateri zastopniki vladnih muslimanov iz južne Srbije. Razpravljali so o neki akciji muslimanov v južni Srbiji, Bosni in Hercegovini. Celo akcijo, ki je naperjena proti muslimanom vodi Velja Popović, šef Pašičeve kabinetne pisarne v Beogradu ter g. Jovan Novaković v Smederevu. Ta dva sta sklicala tudi oni sestanek v Smederevu. Iz tega je

tudi jasno, odkod izhajajo krvavi naklepi proti muslimanom, o katerih se te dni toliko govori. V Sarajevu je okrožni načelnik Nikolič v zvezi s Šerifom Arnavtovičem in dr. Hasanbegovićem hotel pregovoriti nekatere muslimane, da se udeležijo onega sestanka v Smederevu. Muslimane so pa zato hoteli zvrven, da se zabriše, odkod prihaja akcija. Muslimani pa, ki je Nikolič po danem naročilu nanje računal, se niso hoteli odzvati vabilu. Ta akcija, ki bi bila lahko imela za posledico veliko krvoprelitje nad muslimani, pa je odpadla vsled znanega položaja, posebno pa zato, ker je Pašič v Parizu in Londonu uvidel, kako je tam razpoloženje in vsled tega ni bilo upati na uspeh.

Na kratko rečeno: Pašič je hotel podtakniti Turkom nekako zaroto in vstajo, izvršiti pravo državljansko vojsko ter v krvi in neredu podaljšati življenje svojega režima, ki je že davno odvezel tudi parlamentu zapadno-evropski značaj.

Politični položaj.

Ninčičeva izjava v zbornici. Na interpelacijo posl. Cirkoviča o solunskem pristanišču je dr. Ninčič izjavil, da se je v tem oziru dosegel sporazum z grškim zunanjim ministrom Politisom. Konvencija, sklenjena 1. 1914 med nekdanjo Srbijo in Grčijo, se bo v kratkem ratificirala. Po tej konvenciji ima naša država v Solunu svoje pristanišče, ki je sestavni del našega državnega ozemlja in v katerem bodo upravljale naše administrativne in carinske oblasti. Sporazum vsebuje tudi razne izboljšave in olajšave železniškega prometa med Solunom in našo državo. Glede obojestranskih narodnostnih manjšin so bile česte pritožbe (priznanje z merodajnega mesta, da se nasilno raznarodovanje narodnostnih manjšin vrši v obeh državah na balkanski način; op. ur.), ki se bodo sporazumno uredile. Končno je dr. Ninčič na vprašanje Andre Radoviča potrdil za nas ugodno poročilo o mejah v Prekmurju kot resničnost.

Korupcija pri deljenju vojne odškodnine. Minister pravde dr. Marković je bil obljubil, da bo prečital imena vseh onih, ki so dobili vojno odškodnino, oziroma razne podpore na njen račun. Ko so ga v parlamentu dregali, naj vendar enkrat svoj «spisak» prebere, se je končno do tega le pripravlil in že po prvih imenih je jasno, da so dobivali odškodnino samo njegovi in Pašičevi prijatelji in znanci in od demokratov samo oni, ki se držijo Pribečeviča. Ta korupcija in pa odklonitev zakona o sodnikih se je hudo zavalila na ministra Markoviča in pripravila se nekako na demisijo, ker cela vlada nima več volje, da bi ga držala.

Na zgradbo velike tovarne orožja in municije so se spomnili radikalci takoj ko je bil oskrbjen 800 milijonski vojni kredit in to nazivajo sedaj posebno srečno idejo. Ta tovarna naj bi se zgradila v velikem obsegu in z velikim obratom, da bi izdelovala vse vrste orožja za vojsko in če mogoče popravljala tudi lokomotive in poljedelske stroje. Tovarna naj bi stala v Bosni in sicer blizu Ljubije. Radikalci, ki so prišli na to dobro idejo, so razkladali, da potem ne bo treba kupovati orožja in municije za drag denar po tujem svetu in da bodo tudi vse liferacije, ki so še vedno s kakim škandalom končale, prenehale, ker se bo vse po ceni, dobro in dovoljno doma izdelovalo. Če se res spravi nad zgradbo take tovarne, bo dano sedanjemu vojnemu ministru in drugi vladni gospodi seveda dovolj prilike za raznovrstne nabavne komisije zgradbenega materiala, strojev in vsega drugega, kar pride v tovarno in tako «dobra ideja» radikalcev nikakor ne misli odpraviti korupcije pri nabavah. Z res dobro idejo in proti korupciji bodo nastopili še le oni, ki hočejo in zahtevajo znižanje vojaškega staleža in materiala.

Še ena dobra ideja radikalcev po sprejetju vojnega kredita. Ker se bo vsled 800 milijonskega kredita za vojsko pri raznih liferacijah dalo mnogo zaslužiti, hočejo radikalci na vsak način odpraviti muslimanskega ministra za trgovino ter ustoličiti svojega človeka, da se položaj trgovinskega ministra popolnoma strankarsko izkoristiti. Sploh je muslimanska vladna skupina popolnoma potisnjena v ozadje in radikalci jo bodo spodrinili od vseh korit, ker je neznatna, ker nič ne pomeni in se je ni treba bati.

Bivanje g. Laginje v Beogradu. Bivši hrvatski ban Matko Laginja se mudi te dni v Beogradu. Njegov poset Beograda so začeli novinarji tolmačiti na vse mogoče načine in ga spravljati v zvezo s prihodom Hrvatskega bloka v parlament. V očigled tem kombinacijam je izjavil g. Laginja, da nima prav nobenega pooblastila za kake pregovore v imenu Hrvatske zajednice ali bloka. Izjavil je nadalje, da bi on niti ne bil sprejel kakega mandata glede akcije, ali pride Hrvatski blok v Beograd ali ne, ker je ta akcija pri današnjem političnem položaju predmet odgovornosti drugih osebnosti. Laginja je posetil Beograd kot predsednik posredovalnega odbora za razmejitve svobodne reške države, da se informira prav na viru o celi zadevi. Laginja je konfiriral o reškem vprašanju z zunanjim ministrom.

Odposlanci Hrvatskega bloka v Beogradu. Za dne

13. t. m. so pričakovali v Beogradu prihod odposlancev Hrvatskega bloka: Dr. Drinkoviča, Trnjeviča in Josipa Predavac. Beograjski politični krogi so mnenja, da se ti gospodje poslani v Beograd od plenuma Hrvatskega bloka in da imajo pooblastila za začetek akcije, ki bi naj omogočila sodelovanje Hrvatov v narodni skupščini. Vest o prihodu bloških odposlancev je vzbudila v krogih Pašič-Pribečevičevih pristašev veliko senzacijo. Blokaši se bodo spustili v razne konference s Protičem, ki bi naj omogočil srbsko-hrvatski sporazum. Pašič in Pribečevič sta v velikem strahu, da bi prišli tudi njuni politični verniki v stik z bloškimi odposlanci, se začeli zanimati za hrvatsko vprašanje in obrnili hrbet Pribečevič-Pašičevemu batinaškemu režimu. Blokaški delegati so se nastanili v Zemunu in so že konferirali s Protičem.

Opozicijske poslance bi radi spravili pred se dišče ob prihodnji seji narodne skupščine. To je Pribečevičeva nakana in izvedel naj bi jo predsednik nar. skupščine dr. Lukinič, da se režim na ta način zavaruje pred neprijetnimi glasovi. Proti temu je vstal Davidovič, ki je uvidel, da se hoče na ta način preprečiti aktivno sodelovanje hrvatskega bloka, ker so vsi glavni blokaši, med njimi seveda tudi Radič in Drinkovič, kot prvi na listi za izročitev. Davidovič zahteva, da se izročitev sploh vrže iz dnevnega reda.

Ogorčeni invalidi. Invalidski odbor, ki se mudi v Beogradu, je dobil v pregled pripravljen invalidski zakon in izkazalo se je, da je minister socijalne politike dr. Žerjav vse obljube in dogovore z invalidi ob priliki invalidskega kongresa pogazil ter da ni sprejel niti ene točke v zakon. Invalidi so radi take verolomnosti zelo ogorčeni. Po tem zakonu bi bile invalidom podpore reducirane na najnižjo stopnjo, a najbolj bodo prizadete vojne sirote in vdove. S takim zakonom invalidom ne bo prav nič pomagano. Zato bodo invalidi sklicali v Beograd ponovno skupščino, da sklenejo, kaj vse je treba storiti, da tak zakon ne bo sprejet, ker bi značil tudi nadaljnje nepovoljno stanje invalidov. Na skupščini bodo invalidi protestirali proti metodam dr. Žerjava, katerih se poslužuje v tako nujnem vprašanju, kakor je invalidsko.

Samostojni in radikalci. «Obzor» prinaša to-le vest iz Beograda: Položaj v Samostojni se obrača na tako slabo plat, da stoji stranka pred razpadom. Da Samostojna popolnoma ne skopni, se skušajo slabostojni približevati radikalom, da ohranijo vsaj par mandatov. V Beograd je došel te dni dr. Šusteršičev agitator dr. Pegan, ki je konferiral dalje časa s samostojnimi poslanci in slovenskim radikalom dr. Lenardom. Govori se, da hoče dr. Pegan po nalogu dr. Šusteršiča osnovati iz šusteršičijancev, samostojnežev, slovenskih radikalov in nemškutarjev iz Kočevja skupno stranko in bodo samostojni kmalu likvidirali kot samostojna politična stranka. Velenarodnjaka in bivšega mariborskega tajnika Jugoslovanske Matice dr. Lenarda bomo videli že kmalu v objemu dr. Šusteršiča, dr. Pegana in kočevskih nemškutarjev, torej v družbi, katero je svojčas — najbolj proklinjal.

Naša delegata za orijentsko konferenco dr. Ninčič in dr. Marinković odpotujeta v Lausanne dne 18. t. m.

Beograd — Atene. Takoj za grškim ministrom Politisom, ki je najprej konferiral z Ninčičem, potem pa še s Pašičem, so začele prihajati vesti, ki označujejo v posebni luči prijateljstvo Beograda in Aten. Beograjska «Pravda» prinaša brzoglav iz Soluna, ki se glasi: «V zadnjem času delajo grške oblasti velike napore našemu tranzitu. Na naš tranzit nalagajo neprevrsto nepredpisane takse, za begunce, ranjence, rekvirirajo naše blago itd.» — Z drugimi besedami: Grki nas skubijo in oškodujejo, kjer se le da in to zlasti še sedaj, ko se še ni posušilo črnilo sporazuma med Beogradom in Grško, podpisanega od Pašiča in Politisa. Beograd noče videti in spoznati, da je sporazum z Ateneami iluzoren in tako škodljiv, kakor je škodljiva dosedanja protislovanska politika napram Bolgarom.

Jugoslavija in Bolgarija. Glavni rezultat obiska g. Stambolijskega v Beogradu smatrajo merodajni krogi podporo naše vlade v prid Bolgariji glede vprašanja člana 48 neuilске mirovne pogodbe, potom katerega bi naj dobila Bolgarija izhod na Egejsko morje. G. Stambolijski in bolgarski državniki so mnenja, da bi imel ta izhod na morje za Bolgare samo tedaj pomen, ako bi ne šel niti preko turškega niti preko grškega ozemlja. Radi tega bo zahtevala Bolgarija na lausanski konferenci ustvaritev nekake vmesne države, ki bi ne bila v rokah Grkov niti Turkov, ampak antante. In baš v tem oziru bi naj podprla bolgarske težnje naša vlada.

Glede razmejitve v Prekmurju zmagala — Jugoslavija. Spor radi mej v Prekmurju je bil rešen te dni v Parizu in je končal z zmago naše države. Spor se je pletel radi 22 vasi, katere so zahtevali Madžari zase in katere jim je hotela priznati in odstopiti razmejitvena komisija. Glede uravnave tega spora je poslalo naše zunanje ministrstvo par not v Pariz na vrhovni svet in razložilo naše upravičene zahteve na posest teh vasi. Vrhovni svet je pristal na razmejno črto, katero določa trianonska mirovna pogodba in katero je zahtevala tudi naša država.

Po svetu.

Orijska konferenca v Lausanni je odgodena na zahtevo angleške vlade do 20. t. m.

Orijska konferenca odložena. Vesti o vzhodnem položaju so nejasne in tudi to se ne ve, ali so se zavezniki zedinili ali ne. Najbrž ne, ker je konferenca odložena. Kemalistični delegat na orijski konferenci Izmet paša je izjavil zastopniku pariških listov, da odgoditev orijske konference do 20. t. m. pomenja veliko nevarnost. Kemalisti so vsled tega prišli v težaven položaj, zadržavati svoje ljudstvo in armado, ki hočeta jasnosti glede pogojev premirja. Izmet paša je povdarjal potrebo, da se ohrani mir in red. Sklenil je z zagotovilom, da Francija lahko zaupa kemalistom, katerih iskrena in odkritosrčna želja je, s Francijo živeti v prijateljskih odnosih.

Vojaški dogovor med Italijo in Madžarsko. Ogrski listi poročajo, da se je med madžarsko vlado in Mussolinijem sklenila vojaška konvencija, ki določa, da mora Madžarska v slučaju vojne med Italijo in Jugoslavijo, postaviti na jugoslovansko mejo 8 divizij. Nasprotno pa bo Italija s svojo diplomacijo podpirala madžarske težnje. Jugoslovanski poslanik v Budimpešti je o tej konvenciji zvedel, ter se takoj odpeljal v Beograd, da vladi o tem poroča. Če se vlada ne izreze in ne preneha s svojim sumljivim prijateljstvom z Grki in Rumuni, ki diši po vojnih nakanah proti Turkom, proti Rusiji in proti Bolgariji, se lahko pripeti, da nas madžarski in italijanski fašisti pritisnejo od vseh strani, da se še ganiti ne bomo mogli.

Poincaréjeva izjava. V francoski zbornici je podal Poincaré zgodovinski pregled dogodkov v bližnjem orientu. Pri tej priliki je z ogorčenjem zavračal očitke, kakor da bi bila Francija postala napram zaveznikom neodkritosrčna. V nadaljnjem govoru je povedal, da sta se Francija in Italija zedinili v tem, da se vprašanje morških ožin ne sme rešiti brez Rusije.

Proslava obletnice premirja v Parizu. V Parizu so proslavili obletnico sklepa premirja ob navzočnosti predsednika republike Milleranda, ministrskega predsednika Poincaréja in drugih vojaških in civilnih dostojanstvenikov. V znak svečane proslave te obletnice je bilo enominutno mirovanje po celi državi. Millerand in Poincaré sta se podala v Rethondes, kjer so odkrili dva spomenika prav na onem mestu, kjer je bilo sklenjeno premirje.

Štiriletnica sklepa premirja so slavili v Londonu ob grobu spomenika nepoznanega junaka v Withehallu. Svečanostim je prisostoval kralj in oha princa. V znak proslave je vladalo na Angleškem obče mirovanje dve minuti. Amerika je proslavila v Washingtonu štiriletnico sklepa premirja na ta način, da je položil predsednik Harding venec na grob nepoznanega junaka.

Anglež o nemški valuti. Člani reparacijske komisije so obiskali Berlin in po vrnitvi je izjavil angleški član reparacijske komisije Bradbury: Naš obisk v Berlinu je bil koristen za to, da je sedaj sleherni član komisije prepričan o težkem položaju. Vsi smo mišljenja, da je za preprečenje katastrofe nujno potrebno storiti tozadevne korake, da se stabilizira marka, uravnesijo državni stroški in ustavi valovanje dolgov. Mnogi francoski kolegi vztrajajo na stališču, da je treba prepustiti nemški vladi odgovornost za storjene korake. Predno se predloži nemška vlada svojega načrta in odkrito ne izjavi, katere koncesije smatra za izvršitev načrta za bistvene, je nemogoče, storiti kaj koristnega. S stališča napredovanja glede uresničenja nemškega načrta je bil naš obisk v Berlinu razočaranje. Končno je Bradbury osebno izjavil, da tako malo upa v finančno bodočnost vsake kontrole ali nasilne politike, ki bi morala biti po njegovem mišljenju brezpogovorno izvedena, da bi frankel po poti marke, da bi v slučaju, da je on Francoz, še bolj odločno kot sedaj deloval za dovoljenje vseh koncesij, ki so potrebne za doseg skupne akcije komisije in nemške vlade. Vendar pa ne more ugodno posredovati niti reparacijska komisija, niti odbor bankirjev in niti mednarodna konferenca. Če nima nemška vlada poguma in ne more najti pota in sredstev, pomagati si sama, mi ne moremo pomagati. Če bo še nadalje prekršala roke in pričakovala katastrofo, bo mogla in bo najbrž tudi rodila preprečevalne sile, proti katerim bo Rena le slaba batijera in proti katerim bo tudi zaliv brez moči.

Diplomatske zveze med Poljsko in Rusijo so prekinjene. Povodom preureditve svojega varšavskega poslanstva je sovjetska Rusija stavila Poljski gotove zahteve, katerih pa Poljska ni hotela izpolniti. Zato je sovjetska vlada odpoklicala svojega poslanika Obolenskoga iz Varšave. Enako je tudi poljska vlada odpoklicala svojega poslanika Knolla iz Moskve. Poljski zunanji minister je izjavil, da je to samo formalno prekinjenje diplomatskih odnosov.

Požar in eksplozija v Neapolju. V Neapolju je eksplozirala nafta, nato je nastal požar in uničil dva bojna čolna. Ogenj se je širil z vso brzino, oklopnjaka «Marsalla» in torpedni rušilec «Aquila» sta morala odpluti iz luke na odprto morje, ker sta bila ogrožena od plamenov. Nafta, ki je ležala natovorjena ob glavni obali, je vsa v ognju, ogroženi so tudi hangarji. Arsenal so izpraznili, ker se bojijo eksplozije.

Strahovit potres v Južni Ameriki — človeške žrtve. Petsto hiš je porušil potres v mestu Coquimbo. Ognjišče potresa se nahaja med mestom Ferrera in Coquimbo. Iz tega ognjišča so privrele radi potresa vrole tekočine in se razlile 200 m na široko od izvora ter povzročile grozno škodo. Nad 200 oseb je mrtvih, krog 400 pa nevarno ranjenih. Največ je trpelo mestece Copiapo, kjer je zahtevala katastrofa 100 smrtnih človeških žrtev.

Beleške.

Slabo, da ne more biti slabše. Ko je bil pred dobrim tednom v Beogradu poslanec Radičeve stranke Vinko Lovreković, hrvatski seljak, je prišlo do tega-le razgovora med njimi in med poslancem zemljoradniške stranke Boro Stavljaninom, srbskim seljakom. — Pa kako je pri vas? — vprašuje Lovreković. — Slabše kot nekdanj pod turško upravo! — odgovarja Stavljanin ter vprašuje: In pri vas? — Slabše kot pod madžarskimi komisariji! — je odgovor hrvatskega seljaškega poslanca. S tem sta se narodna zastopnika na najkrajši in najenostavnejši način popolnoma sporazumela.

Revolver — politično sredstvo demokratov. Uredništvo beograjske «Samouprave» priobčuje depešo, ki je bila poslana ministru notranjih zadev. Depeša se glasi: «Polijski komisar v B. Bašti strelja z revolverjem v steklenice, — razžene tako celo sejmišče, zvečer pa zopet z revolverjem izganja iz kavarne vse goste, ki niso demokrati. To dela v navzočnosti srezkega načelnika. Prosim za objasnilo, kam naj se ljudje zatečejo glede varstva, ko tako nastopajo organi javne varnosti. Jeremič, narodni poslanec.»

Zakon o sodnikih odklonjen. V soboto se je zgodilo v Beogradu nekaj, kar je res vredno, da se beleži. — Najhujši reakcionarci so sami prišli na to, da jim je minister pravde dr. Lazar Marković predložil s svojim zakonom o sodnikih tako reakcionarno delo, ki je celo njim preveč po svojem nazadnjaštvu. To se je zgodilo v Beogradu dne 11. t. m. ob štirih popoldne in lahko si predstavljate, kako je izgledalo ministrovo delo, ki je celo beograjske veljake enodušno ogorčilo.

Naša država bo vendar enkrat dobila svoje meje. Dolgo, dolgo je trpelo, predno je prišla naša vlada do tega, kako dobiti po tolikih letih definitivne državne meje. Vzrok, da pri nas ni prišlo do končnega razgrajenja s sosednimi državami je tičal v razmejitvenih komisijah in njenih masnih dnevnicah. Dnevnice razmejitvene komisije so bile tako vabljive, da so člani teh komisij le samo vlekli denar, delali nič ali malo, pač pa se tako pro forma prepirali z nasprotnimi komisijami, samo da se je zavlačevala razmejitven in podaljševalo izplačilo dnevnic. Lenoba naših razmejitvenih komisij je začela presedati celo beograjski vladi, ki je odredila pred nekoliko meseci s posebno odredbo zmanjšanje dnevnic članom razmejitvenih komisij v upu ter nadi, da bodo komisije pospešile svoje delo. Po izvedbi tega prvega pritiska na komisije od strani vlade so se komisije še bolj polepile, popolnoma prekinile z delom in tudi vlada je pozabila na nje. Že skozi dobo štirih mesecev ne dobivajo te komisije izplačila denarnih pristojbin. Finančno ministristvo ni vzpostavilo v proračun dovoljnih kreditov za te komisije in jim v obče ne more izplačati več pristojbin; finančno ministristvo prosi sedaj zunanje ministristvo, naj ono izplačuje dnevnice razmejitvenim komisijam. Finančno in zunanje ministristvo se že sedaj pripravata med seboj cele mesece radi pristojbin razmejitvenih komisij, stanje teh komisij je prijadralo v povsem novo fazo, ki pa ima to dobro za celo Jugoslavijo, da bo dobila sedaj v kar najkrajšem času svoje definitivne meje napram vsem sosednim državam.

Dnevne novice.

Občni zbor in spomin na 25letnico SKSZ v Ljubljani se je vršil včeraj, dne 14. t. m. dopoldne. Na predvečer je bilo posvetovanje odposlancev, ki je bilo za bodoče delovanje Krščansko-socialne Zveze zelo poučno in iz katerega bo novi odbor črpal sveže pobude in jasne smernice za svoje bodoče delo. Zvečer je bil lep uspeh družabni večer, pri katerem je sodeloval močan mešan pevski zbor «Ljubljane», ki nam je zapel pod vodstvom g. Bajuka več krasno in dovršeno prednašanih pesmic. Tudi «Ljudski oder» je z drugim dejanjem Krekovega «Turškega križa» pokazal svoj lep razvoj dramske umetnosti. Orli in Orlice pa so pred očili občinstva, ki je napolnilo dvorano «Ljudskega doma», s prostimi in orodnimi vajami tudi tehnično plat svojega vsestranskega napredka. Predsednik SKSZ, g. prof. dr. Val. Rožič, je v slavnostnem govoru očrtal zgodovino Slo. kršč.-soc. Zveze in se hvaležno spominjal oseb, ki so sodelovale pri ustanovitvi in pri blagoslovitvi zastave SKSZ. Presv. g. knez in škof ljubljanski je bil pri vseh prireditvah osebno navzoč in je na obnem zboru pozdravil v svojem kratkem, jednatem in tplem nagovoru vse navzoče ter čestital SKSZ k njeni 25letnici plodonosnega prosvetnega delovanja. Proslava 25letnice se bo vršila prihodnje leto v velikem obsegu. O vsem tem bomo prihodnjič obširnejše poročali.

Kako delajo. Pri sodni razpravi je dr. Kramer med drugim rekel: «... zato so pisali in lagali po listih izven Slovenije. Saj poznamo to prakso. Obtoženec je moralno odgovoren za vsa nalogovanja, ki so bila izrečena in objavljena o meni.» Tukaj je dr. Kramer enkrat jasno in določno povedal, kakšna je njegova «praksa.» To prakso je na najostudnejši in najnečastnejši način pismeno in ustmeno opravil on in njegovi mladini v Beogradu. Od onih ogabnih, nepoštenih dunajskih dopisov o dr. Kreku in o stranki, pa do današnjega dne je rabil dr. Kramer to lopovsko prakso.

Trošarina na zbirčno vino. Finančne kontrole so dobile nalogo, da obdačijo zbirčno ali kolektorno vino, kar tudi pridno izvršujejo. Pri letošnji slabi kakovosti vinskega pridelka je ta samostojni davek krut udarec za vse, ki zbirajo kolekturo, tako, da se lahko Pucelj smeje, ker je zadel opozicijskega župnika, kaplane in mežnarje organiziste in redovnike v živo. Za 100 litrov vina plačam: trošarine 35 din. to je 140 K, 100 odstot.

obč doklade 140 K, nosač 250 K, tobak 50 K, lasten trud, ker sem sam hodil poleg nosača po blatu in dežju 250 kron, za zbirco sem opravljal vremenske maše od aprila do 15. oktobra — 20 int. 200 K. Me stane 1hl 1030 K, ali en polovnjak 3090 K. Letošnje vino nima cene: doslej so se gibale cene od 9—10 K — torej dobim za polovnjak do 3000 K, iz česar je razvidno, da imam z zbirco zgubo, oziroma komaj toliko, da je plačano blago. — Zbirca bi naj bila nekaka plača v naturi, ker država itak ne da klerikalcem nič. Uljudni demokrati s Puceljem vred ubogim mežnarjem, organistom in duhovnikom so odjedli še tisto betvico priboljška, ki jim ga je kmet prostovoljno prisodil, uvidevajoč, da drugače ne morejo živeti. Sicer pa tako vemo: tiste, ki ljudem odpirajo oči in ki ne plešejo po volji samostojnežev je treba izstradati. Pa gospodje se motijo! Lačen pes ima še bolj ostre zobe, in prišli bodo tudi debeli mesarji in koritarji enkrat na vrsto.

Izvršilni odbor SLS v Mariboru išče za mariborsko politično okrožje dve tajniški moči: Ponudbe se naj pošljejo na tajništvo SLS v Mariboru, Cirilova tiskarna koroška cesta 5.

Umrli je dne 8. novembra ob pol 7. uri zjutraj v Solnogradu ptujski trgovec in industrijalec Jakob Matzun. Zadel ga je kap, ko je na kolodvoru v Solnogradu kupoval vozni list. Prišel je še k sebi, toda na potu v hotel je umrl. Truplo so prepeljali v Ptuj, kjer se je vršil v nedeljo, dne 12. nov. pogreb ob obilni udeležbi ptujskega občinstva. Gospod Jakob Matzun je bil predsednik «Spar- und Vorschussverein-a. Letos je že drugi predsednik tega društva legel v grob. Za časa Ormigove vlade je bil Matzun znana ptujska osebnost. Rojen je bil v Rogoznici pri Ptujju. Zapušča ženo in štiri hčerke.

V okolici celjskega okrožnega sodišča zopet ni porote. Za okolico celjskega okrožnega sodišča treba beležiti na zelo pohvalno plat, ker bo tudi sedaj za decembarsko porotno zasedanje odpadla porota. V okolici celjskega okrožnega sodišča je že odpadla porota v tretje in sicer kar zaporedoma.

Novice iz laškega okraja. Ob železniški progi v Stranskem pri Rimskih Toplicah so našli 17. t. m. mrtvo truplo posestnikovega sina iz Plazovja A. Šeparja. Truplo je precej razmesarjeno in sedaj še ni dognalo, ali gre v tem slučaju za samomor ali za zločin uboja. — Neki Vrbovšek je ubil v pretepu v St. Rupertu nad Laškim posestnikovega sina Ivana Seme.

Zandarska inkvizicija v Bosni. Poslanec dr. Šimrak je prijavil policajministru Timotijeviću, ki «odpravljaj» batine, strahovit slučaj zandarskega nasilja iz Gračanice v Bosni. Tu so orožniki prijeli nekega fanta, ki je bil osumljen, da si je kot vojak prisvojil neke revolverje ter ga odvedli v hosto, kjer so ga začeli izpraševati na ta način, da so ga pretepali in teptali po njem. Da se reši strašnih muk in mogoče celo smrti, je fant, četudi popolnoma nedolžen, zaklical: «Vodite me domov in dam vam revolverje!» — Ko so ga vodili nazaj, so z njim lepo postopali, obrisali so mu krvave madeže in v hišah, mimo katerih so prišli, so zapovedali, naj se mu da za jesti in za piti. Ko so ga prignali pred domačo občino, so od svoje žrtve zahtevali, naj pove, kako se je z njim postopalo in fant, da ne dobi strašnih batin ob drugi priliki, je rekel: «Lepo mi je bilo z vami, gospodje!» — Zandarji so šli spat, fanta so spustili ter mu naročili, naj za drugo jutro pripravi revolverje. — Fant ves izbit in prestrašen se je celo noč vlačil okrog od hiše do hiše pri svojih znancih, da je dobil dva revolverja, katera je zjutraj orožnikom oddal, kot da bi jia bil sam ukradel. Zandarji so odšli, fant je pa obležal doma. Pozneje so ga morali spraviti v bolnico, kjer še sedaj leži težko bolan. Celorožniški oficir v Bugojni, ki ga je videl pejsati v bolnico, je izjavil, da bo najbrž še na poti umrl. — Poslanec navaja natančno imena in druge podatke ter zahteva, da se ta divjaški slučaj preišče in kaznuje.

Ukinjenje nevtralne cone med našo državo in Albanijo. Člani mednarodne komisije za razmejitve z Albanijo so dospeli te dni v Skoplje, ker so dokončali definitivno svoje delo na sektorju Skadrsko jezero—Gjuravica. V tem oddelku je končana razmejitve med nami in Albanci. Komisija bo sedaj odpotovala iz Skoplja preko Bitolja v Korice, da razmeji še Grčijo in Albanijo. Na sektorju Skadrsko jezero—Gjuravica se ukine dne 16. t. m. po odloku komisije nevtralna cona. Ob meji ostane še samo od ene in druge strani pas 500 m, dokler ne bodo postavljeni znaki razmejitve. S tem, da je ukinjena nevtralna cona med našo državo in Albanijo, je dana močnost naši in albanski vojaški oblasti, da začnejo pogon za odmetniškima bandama Bajrama Cura ter Hasanbeja Prištinca, ki sta se do sedaj vedno podila po nevtralnem pasu.

Milijonar v zaporu. Beograjska policija je aretirala in spravila pod ključ Samuela Kopp, industrijaleca in večkratnega milijonarja iz Broda na Savi, kojega je ovadil Stjepan Grubič, zastopnik tvrde Ilije Milišića, radi prevare v znesku 420.000 dinarjev, katero si je privoščil g. Kopp v dobi okupacije.

V najbolj živahni ulici v Nišu so v noči od 4. na 5. t. m. maskirani tolovaji oropali nekega peka za 50 tisoč dinarjev. Policija je kot po navadi pravočasno poklicana, se odzvala prepozno.

Most Beograd—Pančevo. Inženirji Blairrove grupe so pregledali teren, preko katerega bi se naj zgradil železniški most, ki bi vezal Beograd in Pančevo. Za udeležitev tega projekta obstojata dve možnosti: da se zgradi most nekoliko nižje pod Višnjico in bi vezal prestolico naravnost s Pančevom, ali pa pod mestom in bi dosegel drugo obalo Donave pri selu Borci. Amerikanci so se odločili za drugi načrt, četudi je bolj kompliciran, nego prvi. Ako bi res začeli graditi ta velikanski most,

bi morali razrušiti celo obal Donave in preko Tamiše zgraditi drugi manjši most.

Pridna učenka se takoj sprejme v papirno trgovino v Mariboru. Pismene prijave s spričevali sprejema do 21. t. m. uredništvo "Straže".

Invalidski osek pokr. uprave razglasa: Dne 6. decembra 1922 se prodaja v državni protezni delavnici v Ljubljani, Askerčeva ulica 3, nasproti tehnični srednji šoli 51 kub. m suhega lipovega lesa (žagani bruni in deske) uporabljivega za rezbarje in mizarje. Varščina za udeležence dražbe znaša 500 dinarjev. Interesenti si lahko ogledajo les v protezni delavnici vsaki delavnik od 9. do 12. ure in dobe potrebna pojasnila pri upraviteljstvu te delavnice.

Invalidska uprava želi nabaviti za podrejene zavode 5-600 kub. metrov zdravih, bukovih drv, katerih pretežno večina bi bila dobaviti loke postaja Tržič, ali če je dobavljiva tako ugodneje, loko zdravilišče za invalide na Golniku. Kolekovane, zapечатene ponudbe z vidno označbo na ovoju: "Ponudba drv" naj se pošljejo do 15. decembra 1922 na naslov: invalidski osek oddelka za socialno politiko v Ljubljani, St. Peterska kasarna.

Iz Maribora.

Prof. Gvajčeva razstava slik na drž. moškem učiteljskem v Mariboru je razveselila ter ugodila vsem, ki so jo posetili v tako lepem številu. Prof. Gvajčeve slike so nam dokaz, da lepota, trezna umetnost ter natančno pravilna izpeljava imajo največ privlačnosti za publiko. Treba namreč poudariti, da je bila razstava Gvajčevih slik nekaj za Maribor prvovrstnega, blagodejnega in podučljivega. Gvajčevo sliko z veseljem uživam, pa da si jo gledam od blizu, iz razdalje ali od strani, od povsod te vabi in se ti smehlja ono žarko južno solnce. Glede slikanja tihega toka vode, njenega žuborenja ter rairne morske gladine pa je g. prof. Gvajc med prvimi umetniki. Nekaj ljubko naturalističnega so mično prikupljiva umetnikova tihozitja, ki so tako živo posneta po naravi, da bo človek lahko segel po grozdni jagodi, slivi, poduhal ali utrgal cvetlico itd. Tudi v portretu je g. profesor pokazal mojstra v nasmehu pri portretu kipeja Zajca, v resni zamišljenosti pri oni stari ženi s kvartami v roki ter v resni milini pri sliki, ki predstavlja mislim "chrepenenje". Pri Gvajčevih portretih je vse natanko fino, premišljeno in ljubko izdelano, da naraš priznati pri ogledu slike: mož se je učil, zna in to kar zna, hoče tudi ponuditi v veselje in poduk občinstvu. Da je g. prof. Gvajc kot umetnik na višku, katerega kot takega ne cenijo samo strokovnjaki, ampak občinstvo, nam je dokaz, ker je prodal menda vse svoje pokrajinske, tihozitne in portretne slike. Razstavo je obiskal in se zelo pohvalno izrazil o njej g. pokrajinski namestnik Hribar, ki je kupil precej slik. Mi Mariborčani pa smo veseli in hvaležni g. umetniku, da biva med nami in da deluje kot učna moč na učiteljskem. Mož, ki nam je pokazal s svojo razstavo toliko znanja kot risar v perspektivi, kot slikar v harmoniji barv in vsestranskem razumevanju narave, je gotovo tudi izborni profesor, ki skuša in se trudi svoje temeljito znanje v risanju in slikanju zasadi v mladostnega duha svojih učencev. G. prof. Gvajc čestitamo, se mu zahvaljujemo in upamo, da nam bo zopet čez leto in dan napravil novo veselje s kako zopetno razstavo.

Razstava novih Sojčevih del v Cankarjevi ulici. — Naš obče znani mariborski kipar-umetnik g. Ivan Sojč pripravlja v svojem ateljeju v Cankarjevi ulici razstavo svojih najnovejših del. Razstavljeni bodo mični reliefi za šentjanžko obhajilno mizo: zadnja večerja, pomnoženje kruha, "Gospod jaz nisem vreden" in nekaj ornamentov. Ti reliefi so zelo umetniško vabljivo izdelani. Zanimivost te razstave bodo 3 med seboj zviti dečki (pute), poročno darilo g. ravnatelju Križnič "Drvarji", originalen Kranjec z rdečo marelo in v narodni noši in še več drugih večjih ter manjših del, ki res zaslužijo, da si jih občinstvo ogleda. Čas, kedaj bo Sojčeva razstava na vpogled, bomo v "Straži" javili.

Še en glas o Bahunovem davku na parcele. V nedeljo sta Grčar in Bahun pri Götzu zelo hvalila nove občinske davke, češ, da zadenejo le bogataše. Spominjam se dobe izza mladosti, ko so židje na trgu prodajali raznovrstno robo in igrarice vse po 6 krajcarjev. "Fina roba, najboljša roba, vse po šest, samo po šest", so kričali. Mi Mariborčani smo v nedeljo videli dva taka žida na podiju Götzove dvorane. Slišali smo hvaliti dva socija — nove davke, kam smo prišli? Socialni demokratje po vseh krajih in deželah vpijejo: "Pobijmo draginjo!" (Preisabbau.) Le mariborski rdeči kolovodje so se zakleli, da mora biti v Mariboru draginja še večja, heda malih in srednjih ljudi še hujša. Dovolite, da vam jaz danes napišem par vrst in povem svoje mnenje o davku, ki ga nameravata Grčar in Bahun upeljati na nezazidane parcele. Bahun, "Volksstimme", "Tabor" in "Enakost" pišejo, da bo ta davek predvsem zadel Nemce, ki imajo največ nezazidanih parcel. Jaz pa rečem, da to ni res. Ta Bahunov davek bo najhujše zadel nas železničarje, državne nastavljenice in obrtnike, ki smo si s krvavozasluženi krajarji kupili hišico (ali si jo zgradili) ter imamo pri hiši večji vrt ali dvorišče. Bahun v svojem predlogu, kakor sem se informiral na magistratu, smatra take nezazidane parcele kot zemljo, ki se mora obdačiti. In tu sedaj pride krivica na dan! Bogataši, kakor Scherbaum, Franz i. dr. bodo lahko plačali predpisani davek, ker imajo dovolj finančnih sredstev, a mi mali bomo pa s tem Bahunovim davkom uničeni, upropaščeni. Prvo leto naj plačam 5, nato vsako leto več. To se pravi meni in moji družini ropati s krvavimi žuljami pridelano grudo. Prav imajo občinski odborniki Slovenske ljudske stranke, da se tako živo borijo proti tem roparskim davkom!

Millijonska zadeva dr. Irgoliča v Mestni hranilnici se vedno ni izravnan. Ali bo Irgoličevo premoženje za-

dostovalo za poravnavo njegovega dolga, še ni jasno. Kako, da g. župan ne da mariborski javnosti prav nobenega pojasnila v tej aferi? Njegova dolžnost bi bila, da bi z energičnimi koraki že davno napravil konec Irgoličevemu paševanju v Mestni hranilnici. Zdi se mi, da hoče g. Grčar radi "osebnih obzirov", ki jih ima namram dr. Irgoliču in nekaterim drugim osebam, celo zadevo "zatučkati." — Slišal sem tudi, da so nekoji uradniki v Mestni hranilnici silno nervozni, ako kak vlagatelj pride in zahteva svojo vlogo nazaj. Celotno zmerjajo vlagatelje s psovskami. No, tega je še treba! Lepih manir je učil dr. Irgolič svoje uradnišvo! Mislim, da ima vsak vlagatelj pravico, tirjati svoj pošteno vložen denar nazaj. A zadnje dni je silno veliko vlagateljev moralo oditi brez zahtevanega denarja. Naj Irgolič plača dolžne milijone nazaj, pa bo tudi denar za vložnike. (Opomba uredništva: Prizadete vložnike, ki jim Mestna hranilnica ne izplačati njih vlog, opozarjamo, da nam to javijo. Ravnotako tudi dotične uradnike, ki psujejo mirne vlagatelje.)

Kaj pa občinska mesnica? G. urednik "Straže" je zadnjič opravičeno vprašala, zakaj nekateri mesarji ne gredo s cenami dol, ko je vendar cena živini vedno nižja. A meni se zdi še bolj čudno, da so v občinski mesnici na Rotovškem trgu cene mesu še vedno tako napete kot pred tedni. Naj bi občinska mesnica šla z dobrim vzgledom naprej. Pa še eno o občinski mesnici. Nakupovalci nakupujejo najslabšo živino. Nedavno sem imel opravke v mestni klavnici in kaj sem videl? Zivinče, ki je nakupljeno za občinsko mesnico, je bilo podobno onim bušam, kakor jih koljejo klobasarji. Zdi se mi, da tu nekaj ni v redu!

G. Slanovec in barake. Zadnjič smo poročali, da je vodja socialistov g. Slanovec kupil barake pri pokopališču in da jih zdaj prodaja po 25.000 K. Ni pa dobila barak mestna občina, ki se je tudi zanimala za nje, in tudi drugi interesenti ne. Gospod Slanovec nam je poslal glede te zadeve pojasnilo, kjer prizna, da je res on kupil barake v Samostanski ulici za 50.000 K in sicer ne po roko, ampak na podlagi ofertne licitacije, ker je največ ponudil. Barake in to posamezne a 25.000 K sploh niso na prodaj, ker so: 1. popolnoma nerabne in 2. ker se bodo razrezale za kurjavo. (O, ta logika! Opomba stavca!). Mestna občina za barake ni ponudila nobenega zneska, temveč je hotela imeti les od barak zato, da barake odstrani. Komisija mestne občine je cenila barake na največ 40.000 K, g. Slanovec pa je dal vkljub temu za nje 50.000 K. Poleg tega mora on tudi spraviti prostor v prejšnji stan, kar je proračunjeno na 250.000 K. Tako pojasnilo g. Slanovca. Bodi nam dovoljeno k temu pojasnilu par pripomb. Te preštantne barake so po cenitvi komisije vredne največ 40.000 K, g. Slanovec pa je v svoji radodarnosti, da malo podpre državni mošnjček, dal za nje 50.000 K, torej ima že tukaj čistih 10.000 K zgube. Vrhtega mora spraviti prostor v prejšnji stan, kar bo zopet stalo 250.000 K. Torej ima g. Slanovec pri teh barakah čiste izgube 260.000 kron. In vso to izgubo je g. Slanovec vzel na sebe iz gole ljubezni do mariborske občine. Kajti, če bi bila občina dobila barake, bi jih bila morala podreti samo za les ter bi bila morala prostor spraviti v prejšnji stan, pri čemer bi bila imela po Slanovčevem računu najmanj — 200.000 K izgube. Te izgube je hotel g. Slanovec občino obvarovati, ker je vedel, da bi drugače zopet ata dr. Serbec v "Taboru" kritiziral socialistično gospodarstvo, zato se je rajši sam žrtvoval in te preklicane barake sam kupil ter s tem svoje lastno premoženje znižal za 260.000 K, samo, da "ta ljubljena" mariborska občina škode ne trpi. Seveda tako požrtvovalnost si lahko "špagajo" samo veliki kapitalisti. Demokrati občinski svetniki, ki gospodarstvo na magistratu samo od strani opazujejo, bodo z mestnim očetom in dobrotnikom Slanovcem sedaj gotovo zadovoljni. Le eno nam je uganka: G. Slanovec pred enim letom, kakor je sam pravil ni "gleštal" nič, letos pa je že med kapitalisti, tako, da lahko mestni občini kar 260.000 K "nakloni"? Res, čudeži se godijo pri socialnih demokratih še danes, da sirsavno socialisti ne verujejo v nje! Ko bi tudi demokrati mestni svetniki bili tako "pridni in požrtvovalni" kakor g. Slanovec, potem bi g. Bahun pač ne potreboval toliko novih davkov!

Himen. Dne 12. t. m. ob 16. uri se je poročil v tukajšnji drž. javni bolnici g. kapetan Steinf z gospodično Lojzko Kundič, bivšo učiteljico na Jesenicah, v prisotnosti celokupnega oficirskega zbora II. Art. podof. šole. Bilo srečno!

Umrli je v Mariboru zvesti pristaš naše stranke, postajni paznik Anton Ornik, ki je bil nameščen na glavnem kolodvoru. Po svojem družabnem življenju je bil očee priljubljen. Zapustil je mlado ženo ter dvojce nepreskrbljenih otrok. Bodi mu zemljica lahka.

Zgodovinsko društvo v Mariboru priredi prihodnji petek, dne 17. t. m. o pol osmih zvečer v kazinski dvorani javno predavanje. Predaval bo društveni predsednik prof. Fr. Kovačič o historičnih spomenikih na našem Pohorju. S predavanjem bo združen letni občni zbor, na katerem se določi članarina za prihodnje leto. Zgodovinsko društvo je ob severni meji ena najvažnejših kulturnih institucij. Že 19 let tiho in požrtvovalno preiskuje domačo zgodovino, a naše občinstvo se vse premalo zanima zanj. Društvo je izdalo že 17 letnikov Časopisa in več drugih knjig, ustanovilo arhiv in študijsko knjižnico pa tudi muzej, ki je sedaj združen z mestnim muzejem Muzejskega društva. Društvo je ves čas svojega obstanka zasledovalo le znanstvene cilje, dasi je sicer stalo na narodnem stališču in za to ni uživalo milosti bivše dunajske vlade. V strankarstvo se nikdar ni spuščalo in je s tem dajalo najlepši javnovzgojni vzgled, kako bi Slovenci morali in mogli skupno delovati za višje kulturne cilje, kakor je to tudi pri

drugih narodih. Naj se torej vsak izobraženec udeleži petkovega predavanja in zborovanja, da se seznani z društvenimi cilji. Ker je spored nekoliko obširnejši, je začetek točno ob pol osmih.

Lisinski, hrvatsko pevsko udruženje iz Zagreba, najuglednejši pevski zbor jugoslovanski, priredi v nedeljo, dne 19. t. m. ob 8. uri zvečer v Götzovi koncertni dvorani koncert, na katerem se bo proizvajal Božidar Širote veličasten zbor in ciklus na besedilo iz hrvatske renezančne in baročne poezije. Nagradimo velike žrtve in požrtvovalno kulturno delo Lisinskega z odličnim obiskom. Vstopnice v trgovini Zlate Brišnik v Slovenski ulici.

Vsem orlovskim odborom v Mariboru in v Stodencih! Pozivajo se vsi odborniki in odbornice mariborskega odseka, studeniškega odseka, mariborskega in studeniškega orliškega krožka, dijaškega Orla in dijaškega orliškega krožka, da se zanesljivo polnoštevilno udeležijo razgovora o Miklavževem večeru, ki se vrši v petek zvečer ob 6. uri v dvorani v Lekarniški ulici. Čas hiti in treba se poprijeti dela s predpripravami! — Bog živi!

Ustanovni občni zbor "Mariborske gradbene akcije" se je radi svečanosti 50letnice na vinorejski šoli v nedeljo preložil na soboto večer ob 6. uri v kazinski dvorani. S tem dnem, ko stopi gradbena akcija prvič pred javnost, prevzame pred javnostjo tudi nase nalogo resnega dela za olajšanje stanovanjske bede in za bodoči razvoj Maribora. Glavno vtežo svojega programa polaga na snovanje gradbenih združenj in združne gradbene banke, torej na samopomoč. Dosedaj so optimisti v pripravljalnem odboru preveč računali na vlado in na banke ter velekapital a la Scherbaum. Kakor izvemo, niso na ves ta račun doslej dobili niti fیکا. Vlada bi najraje videla, da ostane Maribor še manjše omejeno gnezdo, kakor dozda, velekapitalisti pa ne potrebujejo stanovanj, ker imajo dovolj palač, svoje milijone pa potrebujejo za spekulativne transakcije. Torej preostane edino stari izhod — samopomoč. Pot do samopomoči pa so lastni vzgledi. V društvu "Mariborske gradbene akcije" morajo biti v prvi vrsti zainteresirana naša stavbena podjetja. Ako se vsa ta podjetja strnejo v zadruge, ki nabavljajo ves material, tako da izostane vsako konkurenčno izrabljanje, in ako se vsi skupaj lotijo dela zgradbe vsaj nekaj malostanovanjskih hiš, bodo gotovo dobili tudi v drugih slojih posnemovalce. Gradbena akcija sama pa mora imeti takoj po občnem zboru toliko samozvesti, da se ne skriva po gostoljubnih zakotjih, marveč da se pokaže ob obljubljeni cesti, ako izpočetka ne v svojem poslopu, vsaj v svojih prostorih. Samo lastni vzgledi vlečejo! Dosedanji predsednik v pripravljalnem odboru g. Križnič, ki bo gotovo tudi na čelu novega odbora, ima v svojih raznih funkcijah sigurno toliko vpliva, da bo izvršil to prvo delo gradbene akcije. Le na ta način si bo to za Maribor potrebno društvo pridobilo zaupanje v prvi vrsti pri vseh tistih, ki jih razmere silijo si omisliti svoj dom ali vsaj svoje stanovanje. Nasprotno pa je tudi društvo s takimi cilji opravičeno zahtevati vsestransko podporo.

Kdo bo prvi ustanovni član Mariborske Gradbene akcije? Z ozirom na vedno večje zanimanje za Mariborsko gradbeno akcijo posebno sedaj tik pred ustanovnim občnim zborom, bo zanimivo zvedeti, kdo se bo že pred občni mzbom prvi prijavil kot ustanovni član tega društva, ki ima v zgodovini Maribora že svoje posebno poglavje.

Vabilo. Pripravljalni odbor Mariborske Gradbene akcije uljudno vabi na ustanovni občni zbor, ki se vrši dne 18. t. m. v kazinski dvorani ob 18. uri. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Čitanje pravil. 3. Poročilo o dosedanjem poslovanju in uspehih. 4. Predlogi pripravljalnega odbora. 5. Nasveti občnega zbora. 6. Volitve: odbora, nadzornišva in razsodišča. 7. Določitev odsekov, ev. tudi volitev. 8. Slučajnosti. — Posebna vabila se ne izdajo.

Podporno društvo za revne učence državne realke v Mariboru vabi svoje člane k rednemu občnemu zboru za leto 1922, ki se vrši v petek, dne 24. t. m., popoldne ob 5. uri v posvetovalnici državne realke v I. nadstropju. Spored: Poročilo odbora in preglednikov za leto 1921-1922; volitev odbora za leto 1922-1923 in slučajnosti.

Preureditev in razširjanje zaščitnih naprav dece in mladine v Mariboru. Državna dečja stanica v Strossmajerjevi ulici se vsled odredbe oddelka socialne politike pokrajinske uprave preuredi v državni dečji dom, v katerega se bo sprejemalo v popolno oskrbo do 50 otrok, duševno in telesno normalno razvitih v starosti od 6 do 16 let. Sprejemalo se bo v sili zapuščeno, repatriirano ali v vzgoji ogroženo deco dotle, da se drugod primerno oskrbi. V zavodu skrbi za nadzorstvo poleg vodje ena učiteljica, ena otr. vrtnarica, prefekt in prefektinja. Z dečjim domom je spojena oskrbovalnica za dojenčke in posvetovalnica za matere ter zdravniška ambulanca. Temu oddelku je dodeljena ena oskrbna sestra. — Dnevna zavetišča, ki so bila do letos spojena z dečjo stanicjo, so se ločila in postala samostojna naprava. Mestni magistrat je dovolil v to svrhu prostore v šoli v Cankarjevi ulici. V dnevnih zavetiščih se oskrbuje dnevno do 90 otrok iz najubožnejših slojev mestnega prebivalstva in sicer dnevno od 9. do 18. ure s kosilom in južino. V teh dnevnih zavetiščih so zaposleni poleg voditeljice ena učiteljica in dve otroški vrtnarici. Glavno skrb za vzdrževanje dečjega doma nosi država s tem, da je nastavila vse osebe in zavod redno subvencionira v okviru proračuna. Ostalo se krije iz prispevkov mestne občine mariborske, ki je dala predvsem na razpolago primerno poslopje, s prispevki zakonitih rednikov in če teh ni, pristojnih občin in končno z zbirkami in volili. Dnevna zavetišča subvencionira država, ostalo se bo pa krilo s prispevki gojencev, s podporo občine, dobrotelnimi zbirkami in volili.

V Mariboru se je ustanovila nova zavarovalna družba "Zora". Opozarjamo naše p. n. bralce na omenjeno jugoslovansko podjetje. Sicer pa glejte današnji inserat.

Viktor Kovač, učitelj tujih jezikov v Mariboru, Gospodarska ulica št. 40 nas prosi, da objavimo, da on ni indentičen z gosp. Kovačem, o katerem se piše po mariborskih listih.

GLADIATORJI.

(168. nadaljevanje.)

In Matija je dvignil roke nad glavo in govoril z globokim, resnim glasom:

»Za nedolžnega pravica, za obsojenega — smrt. Sanhedrin je zaslišal, sanhedrin je sodil, sanhedrin je obsodil. — Zapisano je: Ako je kedo kriv bogokletstva, naj bo kamenjan do smrti. — In zopet rečem vama, Kalha, sin Manahemov in Eska, pogan, vajina kri naj pride nad vajine glave!«

In spustil je roke —

To je bilo znamenje za trop močnih mladih ljudi, ki so stali pripravljeni zunaj dvora. Do pasu so bili nagi, eni so nosili velike kamene v golih rokah, drugi so trgali s cepini tla, se pripogibali in lomili kose tlaka z divjo krvoločno silo, kot da so morali že predolgo čakati —

Privrženci Janeza iz Giskale so bili in njihov vodja jim je bil na čelu, četudi ni imel pri izvršitvi obsodbe ničesar opraviti. S pogledom, polnim divje zmage je ošinil zbor sanhedrina —

Pa besno razočaranje mu je stopilo na lice, ko je opazil, da ni Eleazarja med njimi.

Kruto se je veselil na ta trenutek, ki bi naj do tal ponizal in polomil nasprotnika. Toda Eleazar si ni zaupal, da bi prenesel preskušnjo in gledal smrt bratovo, izbral si je četo pristavev in je hitel z njimi na najnevarnejši del obzidja, ki so ga še le pred kratkim za silo popravili.

Janez je spoznal, da ga je njegov nasprotnik tudi topot prekosil —

Z čudno kletvico na ustih se je obrnil k tovari-

šem, naj nemudoma izvršijo svojo krvavo dolžnost. Zdelo se je, da se mu mudi za tekmečem ven na obzidje, pa ni si mogel odreči sirovega užitka, da ne bi gledal Eleazarjevega brata na tleh, pomandranega in pomečkanega.

Roke so bile dvignjene, divje obrvi naježene, kameni pomerjeni —

Pa krvoločni trinogi zadržijo svoje roke, člani visokega sanhedrina se spogledajo, napol v negotovosti, napol pomilovaje —

Nežna dekliška postava plane izza mračnega stebriča preko preddvorja in se z neznanim, bolestim krikom vrže Eski v naročje —

Britanec pa zre doli na svojo Mariamno, ji nasloni glavo na svoje prsi, ji nežno gladi lice in jo krije s svojim lastnim telesom pred groznimi kameni, ljubeče in pogumno, kakor levinja svoje mladiče.

S skrbčo roko mu Mariamna gladi čelo, mu nežno boža roke, okrvavele od neusmiljenih vezi, se mu smehlja v ljubezni in sreči in sepeče:

»Moj ljubi! Moj edini! Nikdar naju ne bodo ločili! Če te ne morem rešiti, morem pa umreti s teboj, ah, tako srečna —! Srečnejša ko sem kedaj poprej bila v življenju!«

Težko, hudo mu je bilo, jo odriniti od sebe, se umak-

niti njeni ljubeči blizini, jo prositi, naj ga zapusti. Toda četudi jo je hotel v prvem trenutku pritisniti k sebi in je nikdar več ne izpustiti, niti v smrti ne, — mu je srce zastajalo, ko je pomislil na nevarnost, ki ji je preti, na kruto smrt, ki bi zadela njeno nežno bitje —

»Ne, ne«, je dejal. »Premlada si še, preveč lepa, da bi umrla Mariamna, ako si me kedaj ljubila, — ne, ako me ljubiš, prosim te, zapusti me —!«

Pogledala je h Kalhi in srečno se je nasmehnila. In z neustrašenim licem in pogumnimi, blisketajočimi se očmi se je obrnila k članom sanhedrina, visoko je vzravala svojo vitko, nežno postavo. Vse oči so bile nanjo uprte.

»Poslušajte!« je začela z jasnim, sladkim glasom, ki je donel kakor godba v zadnji kotiček preddvorja. »Poslušajte in spričujte vi vsi! — Knezi Judovi, plemenitaši, starejšine in duhovni in levitje! Ne morete zanemariti svoje dolžnosti, ne morete odložiti svojega posvečenega značaja! Sklicujem se na vašo postavo in na vašo sveto prisego.

(Dalje prihodnjič.)

SENO

elamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja — **OSET ANDREJ, MARIBOR** Aleksandrova cesta št. 57, telef. 88. 41-323

9 letna deklica se da za svojo. Več pove uprava lista. 543

Poljedelci!

FIŽOL

• črešnjevce •

(Wachtelbohnen) Cocc

kupi vsako množino in plača najvišje cene

Hmelak in drug

Maribor, Slomškov trg 6. 1. 460

Če hočeš imeti uspeh, inseriraj v „Straži“!

Hrvatski javni premog

iz premogovnikov:

Ladanje	Din. 33' —	za 100 kg
Ključarovi	" 34 50	
Konjščina	" 36 —	
Zlatar Bistrica	" 37 50	
Cerje Tužno	" 38 —	

bukova drva za gorivo Din. 700 za m³ franko stanovanje

od taja vsako množino tvrdka

F. & A. UHER

veletrgovina s drvni in premogom

Maribor, Slovenska ulica št. 8

Telef. n. 314. 2-6 541

PINTER & LENARD

Veletrgovina z železnino

v MARIBORU, Aleksandrova c. 32-34

priporoča za jesensko sezono bogato izbero peči vseh vrst, štedilnikov ter vseh njih sestavin in potrebščin.

Poziv k subskripciji delnic.

Ministrstvo za trgovino in industrijo v Beogradu je pripravljalo konzorciju za ustanovitev zavarovalne d. d. z dne 10. oktobra 1922, VI št. 4434 dovolilo, da prične s pripravljalnimi deli za ustanovitev zavarovalne d. d. s sedežem v Mariboru. To novo podjetje se bo nazivalo

„ZORA“

jugoslovanske zavarovalne d. d. v Mariboru.

Izveček iz statuta:

§ 12. Trajanje te družbe osnovno ni omejeno.
§ 2. Namen družbe je, razvenar je direktnih in indirektnih zavarovanj proti ognju in direktno in indirektnih življenjskih zavarovanj v območju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

§ 3. Delniška glavni a se določa na 2.500.000 D in sestoji iz 10.000 delnic na imne se glasečih delnic po 250 D n. nominalne vrednosti.

§ 4. Prevezna cena vsake delnice znaša 300 D n. in mora vsak delničar takoj ob subskripciji vplačati a) 50% nominalne vrednosti delnic in b) diferenco med nominalno ter prevezno ceno, ki znaša 50 D n. pri vsaki delnici. Z izjaskim prebikom se krijejo v prvi vrsti izdatki družni in ostanek v rezervnem fondu.

§ 5. Z ostanek 50% nominalne vrednosti delnic pa pripade in izroči vsak delničar menice v prid družbe.

§ 15. Prvi upravni svet, ki obstoji 5 članov in 2 namestnikov, volijo koncesionari in znaša poslovna doba prvega upravnega sveta pet let.

§ 18. Po preteku poslovne dobe prvega upravnega sveta izvoli glavna skupščina delničarjev novi upravni svet sestojč iz petih članov in dveh namestnikov tu i za dobo 5 let.

§ 27. Ko so emitirane delnice že podpisane, skličejo koncesionari ustanovno skupščino potom objave v tleh v Ljubljani, Zagrebu ter Beogradu izhajajočin u adnih listih.

§ 28. Ustanovna skupščina je sklepna, ako je sramanj toliko delničarjev navzočih, da predstavljajo njihove delnice vsaj tri desetine delniške glavnice.

§ 30. Ustanovni skupščini je pridržano: a) sklepa je o ustanovitvi družbe ter o statutu; o statutu seveda le v okviru oblasno odobrene oblike; b) volitev nadzorstvenega sveta; c) konstituciji, da je statutarčno predpisan del delniške glavnice v gotovini že plačan. Ustanovna

skupščina sklepa o ustanovitvi družbe in o statutu s tako večino glasov, ki predstavljajo najmanj eno četrtino vseh podpisateljev delnic, ter vseh delnic, ki se emitirajo.

V vseh drugih slučajih sklepa ustanovna skupščina z absolutno večino glasov.

§ 4. Dodatek delnic izvrši prvi upravni svet kar najhitreje; za nedodelane delnice se vplačani denar vrne najpozneje tekom 14 dni po ustanovni skupščini.

II. Podpisovanje delnic se začne 5 nov. 1922 in se konča 11. decembra 1922.

III. Javni subskripciji izročene delnice se bodo podpisovale pri: Kreditnem društvu mestne hranilnice v Mariboru, Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njenih podružnicah; Jadranski banki in njenih podružnicah; Trigovni banki (po reji Slovenski eskomptni banki) v Ljubljani in njenih podružnicah ter Posojilnici v Mariboru.

MARIBOR, dne 3. novembra 1922.

Pripravljalni konzorcij snuječe se zavarovalne d. d. „ZORA“ v Mariboru, Aleksandrova cesta 12, pisarna dr. Karola Slokarja, odvetnika v Mariboru.